

РЕЗЮМЕ

М. А. Бойченко. Деятельность инновационной школьной сети «Успех для всех» (Success for all) в контексте внедрения общешкольной реформы в США.

В статье рассмотрены особенности функционирования одной из наиболее известных в США общенациональных инновационных школьных сетей «Успех для всех». Проанализированы ключевые элементы общешкольной реформационной программы, которая положена в основу деятельности рассматриваемой инновационной школьной сети. Определены пути распространения прогрессивного педагогического опыта в рамках сети «Успех для всех».

Ключевые слова: инновационная школьная сеть, общешкольная программа, общешкольный курикулум, команда родительской поддержки, оценивание, тьютор, фасилитатор, школа.

SUMMARY

M. Boichenko. Activity of innovative school network «Success for all» in the context of the whole-school reform in the USA.

The article deals with the peculiarities of functioning of one of the most famous in the USA national innovative school networks «Success for All». The key elements of the whole-school design on which the activity of innovative school network is based are analyzed. The ways of spreading of progressive pedagogical experience in the frames of innovative school network «Success for All» are defined.

Key words: innovative school network, whole-school design, whole-school curriculum, family support team, assessment, tutor, facilitator, school.

УДК 37.017.4.63

Н. Л. Голубкова

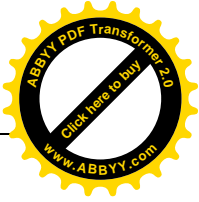
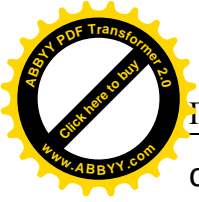
Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

ПАРТНЕРСТВО ШКОЛИ, СІМ'Ї ТА ГРОМАДИ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩАННЯ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ ТА ДИСЦИПЛІНИ У ШКОЛАХ США

У статті подана характеристика основних стратегій партнерства американської школи, сім'ї та громади, спрямованих на зменшення кількості порушень шкільної дисципліни учнями та створення безпечного сприятливого для навчання та розвитку дітей середовища в загальноосвітніх навчальних закладах у контексті реформи середньої освіти США.

Ключові слова: партнерство школи, сім'ї та громади, спільні заходи, залучення сімей та громад до діяльності школи, шість пріоритетних напрямів, безпечно, сприятливе для навчання та розвитку середовище, шкільна дисципліна, активізація, волонтерство батьків і членів громад, покращання поведінки учнів.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства вимагає від науковців і педагогів-практиків розв'язання низки складних проблем, що сприяють виходу національної освіти на якісно новий рівень, який відповідав би високим міжнародним стандартам. Тому стратегічні завдання реформування та розбудови системи вітчизняного шкільництва пов'язані з осмисленням світової педагогічної

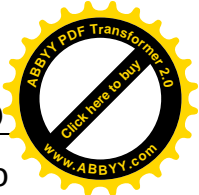
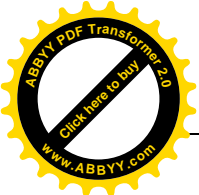
спадщини і кращих зразків національних систем освіти та виховання.

Важливим аспектом сучасних порівняльно-педагогічних досліджень є вивчення зарубіжного досвіду організації партнерства школи, сім'ї та громади у вихованні дітей у різних країнах світу. У цьому контексті вивчення педагогічного досвіду США є надзвичайно корисним й актуальним тому, що, по-перше, партнерство американської школи, сім'ї та громади визнано одним із провідних завдань для всіх шкіл країни на законодавчому рівні, по-друге, переважна більшість американських науковців, учителів і батьків усвідомлюють, що ефективна співпраця шкіл із сім'ями учнів і місцевими громадами може стати дієвим засобом реформування шкільництва та підвищення якості освіти школярів. Отже, завдання запровадження більш широких зв'язків між школою, сім'єю та громадою є актуальним для більшості шкіл США у кінці ХХ – на початку ХХІ століття.

Аналіз актуальних досліджень. Концепції запровадження, функціонування та розвитку партнерських відносин між школою, сім'єю та громадою стали предметом наукового дослідження таких американських дослідників, як: Дж. Епштайн (Joyce L. Epstein), Ф. Л. Ван Вурхис (Frances L. Van Voorhis), К. Вогель (Carl Vogel), Д. Давіес (Don Davies), Н. Р. Дженсорн (Natalie Rodriguez Jansorn), Б. С. Саймон (Beth S. Simon), К. К. Салінас (Karen C. Salinas), М. Дж. Сандерс (Mavis G. Sanders) та ін. Значний інтерес у контексті нашого дослідження становлять праці, предметом яких є вивчення існуючих в американських школах проблем, пов'язаних з поведінкою учнів та впливом партнерських програм на покращання дисципліни у школі. Цьому колу питань присвячені праці С. Б. Шелдон (Steven B. Sheldon), Л. Тейлор (Linda Taylor), Х. С. Едельман (Howard S. Adelman) П. А. Ногuera (Pedro A. Noguera) Х. Ма (Xin Ma) та інших науковців.

Проблеми виховання в американській школі вивчали у різні часи українські та російські дослідники. Стосовно нашого дослідження на особливу увагу заслуговують праці таких науковців, як О. М. Боровикова, О. М. Джурина, Г. Д. Дмитрієва, З. О. Малькової, М. Д. Нікандрова, В. Я. Пилиповського, А. А. Сбруєвої та інших. Окремі аспекти взаємодії американської школи, сім'ї та громади розглянули такі дослідники, як І. Д. Зверев, І. К. Зверева, В. І. Петрищев та інші.

Метою статті – охарактеризувати основні стратегії співпраці американської школи, сім'ї та громади у покращанні поведінки учнів та шкільної дисципліни.

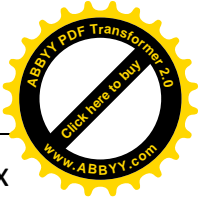
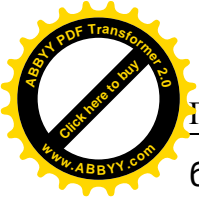

Виклад основного матеріалу. Після прийняття у 2001 році Закону про початкову та середню освіту «Жодної відстаючої дитини поряд» (No Child Left Behind) перед американською школою було поставлено низку завдань, спрямованих насамперед на розв'язання проблем запровадження стандартизованого тестування школярів і покращання звітності шкіл. Тож щорічне стандартизоване тестування учнів загальноосвітніх державних шкіл з 3-го по 8-й класи з можливістю реорганізації тих навчальних закладів, учні яких показували незадовільні результати під час тестування, стало провідною ідеєю федеральної освітньої політики країни.

Однак багато батьків, педагогів і членів громад все ж таки вважають, що проблеми поведінки та безпеки учнів у школі є не менш важливими, ніж їхні результати під час тестування. По-перше, вони впевнені, що поведінка школярів та дисципліна у школі мають велике значення для досягнення учнями високих академічних показників [2].

По-друге, протягом кількох останніх років випадки грубого порушення шкільної дисципліни, а саме стрільба з вогнепальної зброї у школах країни, розповсюдження та вживання алкоголю та наркотиків школярами, сприяли появі хибної думки про те, що насилля поширюється швидкими темпами в загальноосвітніх навчальних закладах, які стали небезпечним місцем для перебування дітей та вчителів. Таким чином, створення безпечного, сприятливого для навчання учнів і викладання вчителів середовища у класних кімнатах і у школах у цілому набуло актуальності та стало одним із першочергових завдань для американських педагогів.

Необхідно зазначити, що теоретичною основою стратегій (заходів) адміністраторів шкіл щодо залучення ресурсів сім'ї та громади до створення та підтримки безпечного шкільного середовища та запровадження в навчальному закладі сприятливої атмосфери для успішного навчання школярів стала *теорія перетинання сфер впливу (theory of overlapping spheres of influence)* Джойс Дж. Епштайн, директора Центру партнерства школи, сім'ї та громади, професора університету Дж. Хопкінса. У цій теорії дослідниця наголошує на тому, що у процесі свого розвитку учні зазнають впливу сім'ї, школи та громади, які є основним середовищем, у якому здійснюється соціалізація, навчання та виховання дітей. Вона називає ці складові трьома «сферами впливу» («spheres of influence»), які дублюють одна одну більшою чи меншою мірою залежно від характеру та ступеня активності спілкування і співпраці між педагогічним колективом школи,

батьками та членами громади. Цілеспрямоване перетинання зазначених сфер позитивно впливає на навчання та розвиток дітей, а одним із можливих результатів такої співпраці (collaboration) є покращання поведінки учнів як у школі, так і поза її межами [5, 701–702].

Безумовно, у центрі зазначеної теорії є учень. Саме учні є головними учасниками процесу навчання, розвитку та досягнення успіхів у школі. Звичайно, співпраця школи, сім'ї та громади не є гарантією успішності учнів, але розроблені ними партнерські заходи щодо залучення школярів, учителів, керівництва шкіл, батьків і членів громад до співпраці сприяють посиленню мотивації учнями своїх особистих досягнень та успіхів.

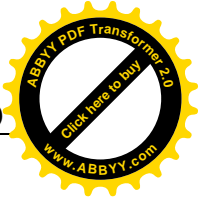
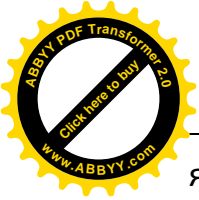
Згідно з *теорією перетинання сфер впливу* очевидним є той факт, що здійснення адміністраторами і педагогами зусиль щодо залучення сімей та громад до діяльності школи та високий рівень їх участі у навчально-виховному процесі позитивно корелює з покращанням відвідування учнями школи, підвищенням їх досягнень у процесі вивчення математики, читання та письма, покращанням оцінок у табелях успішності та іншими позитивними результатами школярів. Однак ефект партнерських заходів на поведінку учнів потребує конкретизації та більш детального дослідження. Отже, важливо визначити ті чинники, які впливають на поведінку школярів та дисципліну у школі.

Досліджуючи делінквентну (злочинну) (delinquent) поведінку підлітків у школі, такі американські науковці, як Н. Д. Бренер (Nancy D. Brener), Т. Р. Саймон (T. Thomas R. Simon), Є. Дж. Краг (Etienne.G. Krug), Р. Лоурі (Richard Lowry), Ф. Кауфман (Phillip Kaufman), Х. Чен (Xianglei Chen), С. Чоу (Susan Choy) та ін. зазначають, що *стать, вік і раса* учнів суттєво впливають на виникнення інцидентів, що мають як фатальні, так і нефатальні наслідки.

По-перше, школярі чоловічої статі більш схильні до залякування інших, до бійок, погроз, вживання алкоголю та наркотиків, порушення норм поведінки та скоєння злочинів, а також саме їм набагато частіше, ніж дівчатам погрожують зброєю та завдають тілесних ушкоджень [1].

По-друге, чим старшими є учні, тим більш активно вони беруть участь у серйозних порушеннях дисципліни у школі. Кримінальні злочини, як правило, спостерігаються у старших середніх школах, а випадки гноблення та утисків частіше відбуваються серед учнів середніх класів загальноосвітніх шкіл [7].

По-третє, порівняно з учнями – представниками білої раси представники небілої раси почувають себе менш безпечно у своїх школах і,

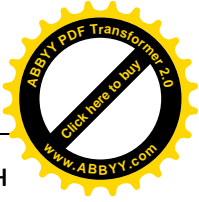
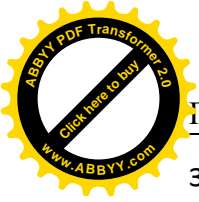
як правило, більш активні у скоєнні правопорушень.

Загальновідомим є той факт, що атмосфера в сім'ї також є важливим фактором, який впливає на поведінку учнів. Методи виховання, правила та розпорядок, підходи до дисципліни, батьківський контроль, сімейні стратегії розв'язання проблем, а також рівень конфліктів у сім'ї можуть прогнозувати правопорушення серед підлітків у школі. Таким чином, у процесі планування спільних з батьками заходів, які спрямовані на скорочення злочинності та проблем з дисципліною у школі, важливо брати до уваги вищезазначені соціо-демографічні характеристики.

Доведено, що не тільки соціодемографічні особливості учнів і сімейне середовище, але й місцева громада, в якій живе сім'я, та розташована школа можуть впливати на поведінку учня. Так, американські дослідники А. Елліот (Amanda Elliot), Д. С. Елліотт (Delbert S. Elliot), Р. Дж. Семпсон (Robert J. Sampson), У. Дж. Уілсон (William J. Wilson), Д. Хуїзинга (David Huizinga) та інші стверджують, що соціальна та культурна організація району впливає на процеси соціалізації сім'ї та школи [4]. Наприклад, якщо підлітки зазнають насилля у громаді, то вони, як правило, отримують низькі оцінки, схильні до пропусків уроків і мають проблеми з поведінкою у школі.

Насправді Мавіс Дж. Сандерс (Mavis G. Sanders), науковець з Центру досліджень у галузі освіти та виховання проблемних учнів (Center for Research on the Education of Students Placed at Risk (CRESPAR)), вивчаючи роль громад у вдосконаленні діяльності школи, зазначає, що не тільки співпраця школи з батьками школярів, але також і з громадами може допомогти покращити поведінку учнів і створити безпечне для перебування та навчання середовище в навчальному закладі. Дослідження, яке вона провела у трьох школах міста Балтімор, штат Меріленд, довело, що безпека в зазначених навчальних закладах була підвищена завдяки залученню членів громади до різноманітних позашкільних програм, а також до патрулювання безпечного прибуття учнів до школи. Важливо зупинитися ще на одній ініціативі з боку громади, а саме члени громади виявили бажання виконати роль наставників учнів, особливо тих, які мали проблеми з дисципліною та низькі показники у навчанні (mentoring at-risk students). Унаслідок таких дій школярі покращили і свої академічні досягнення, і поведінку [9, 372].

Таким чином, М. Дж. Сандерс переконливо доводить, що вплив громад не завжди є негативним. Громади, в яких живуть учні, можуть

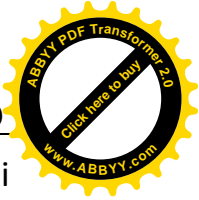
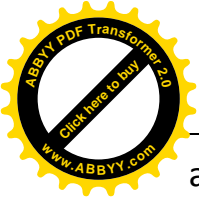

зробити великий внесок у покращання поведінки учнів і поліпшити стан шкіл. Дослідниця зазначає, що такі спільні дії школи з громадою, як наставництво, патруль безпеки, а також бізнес-партнерство можуть покращити шкільні програми, вплинути на успішність і на формування позитивного ставлення учнів до процесу навчання та школи [8, 21]. На думку М. Дж. Сандерс, на жаль, особливості впливу партнерських заходів школи та громади на покращання поведінки та зниження правопорушень, скоєних, учнями, ще недостатньо вивчені.

Аналіз науково-педагогічної літератури виявив, що багато американських педагогів, наприклад Д. С. Готтфредсон (Denise C. Gottfredson), Г. Д. Готтфредсон (Gary D. Gottfredson), Л. Дж. Хибл (Lois G. Hybl) та інші, вважають, що спільні заходи школи, сім'ї та громади сприяють розв'язанню проблем, пов'язаних з поведінкою учнів та покращанням їхніх результатів у навчанні, але все ж таки більшу роль у створенні безпечного сприятливого шкільного середовища відіграють учителі. Роль батьків у сприянні покращанню поведінки школярів все ще залишається більш скромною і часто розглядається педагогами та адміністраторами навчальних закладів як допоміжна [6].

На федеральному рівні питанням партнерства була приділена велика увага у період підготовки освітнього Акта «Цілі 2000: Закон про освіту Америки». Так, у 1998 році одним із результатів співпраці Міністерства освіти США та науковців у цьому напрямку стала розробка рекомендацій для шкіл щодо гарантування безпечного для перебування та навчання дітей середовища в загальноосвітніх навчальних закладах країни (*Early warning timely response: A guide to safe schools*). Адміністраторам і вчителям було рекомендовано активізувати спільну роботу з батьками учнів, спрямовану на запобігання правопорушенням у школах країни та надання допомоги дітям у випадках скоєння насилля [3].

Зазначені рекомендації сприяли більш широкому запровадженню в загальноосвітніх навчальних закладах заходів щодо залучення батьків до навчально-виховного процесу школи (наприклад, зросла участь батьків у проведенні семінарів з питань виховання дітей, психолого-педагогічних конференцій та засідань батьківсько-вчительських асоціацій щодо визначення шкільної політики та планування навчально-виховного процесу; активізувалось волонтерство батьків у школі). Завдяки зазначеним заходам члени сімей учнів почали більше цікавитися навчанням своїх дітей та більш

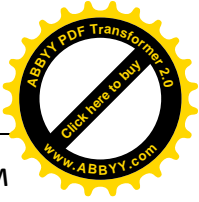
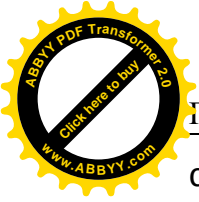

активно допомагати їм у підготовці до занять. Цьому сприяли розроблені вчителями домашні завдання, що спонукають школярів обговорити цікаві ідеї чи проблемні питання з батьками та іншими членами сімей, які відповідно не відмовляють дітям у цьому. Як результат, у школах почало спостерігатися покращання поведінки учнів, зменшення правопорушень з їхнього боку, зменшення кількості пропусків занять без поважних причин і, безумовно, підвищення академічних показників у навчанні.

Визначаючи завдання американської школи, дослідники та педагоги країни впевнені, що школи повинні не тільки надавати знання та формувати вміння і навички учнів, але й створювати безпечне середовище для їх перебування та навчання і відповідати за безпеку життя школярів. Забезпечення порядку та безпеки у школі, а також створення сприятливого для навчання клімату на уроках є пріоритетними для всіх шкіл США. І все ж таки школа є тільки одним із тих середовищ (context), у яких живуть учні, й одні педагоги без підтримки сімей та громад не можуть зменшити (скоротити) випадки порушення дисципліни та делінквентну (delinquent) поведінку учнів. Таким чином, перед школами постає завдання спрямовувати свої зусилля на залучення батьків учнів та членів громад до спільних заходів, метою яких є зменшення випадків проблемної поведінки учнів та створення безпечного середовища у школі.

Важливо, щоб школи сприймали спільні заходи із сім'ями та громадами як ефективний засіб покращання поведінки учнів та скорочення вживання дисциплінарних заходів стосовно учнів, а не уникали їх. Тільки в тих школах, де адміністрація та вчителі усвідомлюють важливість і докладають зусилля для запровадження різноманітних спільних заходів з батьками учнів та членами громади, останні стають ефективними помічниками та партнерами педагогічних колективів у справі покращання поведінки учнів.

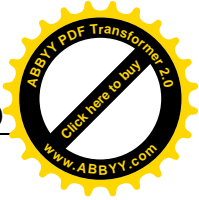
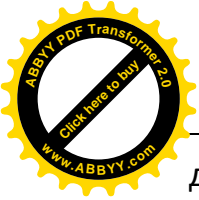
Дослідження, яке було проведено С.Б. Шелдон та Дж. Епштайн у 2002 році за підтримки Міністерства освіти США, Департаменту досліджень та удосконалення освіти (U.S. Department of Education, Office of Educational Research and Improvement), ще раз свідчить, що заходи, які були запроваджені з метою залучення сімей та громад за шістьма пріоритетними напрямками залучення (1. Виховний вплив батьків (Виконання батьківських обов'язків) (Parenting), 2. Спілкування (Communicating), 3. Волонтерство (Volunteering), 4. Навчання вдома (Learning at home), 5. Прийняття рішень (Decision making), 6. Співпраця з громадою (Collaborating with the community)),

спрямованими на створення та укріплення комплексних програм партнерства, ілюструють колосальний потенціал, який може впливати на зниження кількості учнів-порушників дисципліни, яких направляють на виховні бесіди до офісів директорів шкіл, залишають у школі після уроків (detention) та тимчасово відсторонюють від занять у школи (in-school suspensions). Запровадження спільних дій за двома пріоритетними напрямками залучення батьків і громад до партнерства зі школою, розробленими Дж. Епштайн, а саме, «Виховний вплив батьків» (Виконання батьківських обов'язків) (Parenting) та «Волонтерство» (Добровільність) (Volunteering), на думку багатьох американських дослідників і педагогів-практиків, є найбільш ефективними у скороченні кількості учнів, до яких застосовують дисциплінарні заходи покарання [10, 10].

Отже, дослідники С. Б. Шелдон та Дж. Епштайн дійшли висновку, що заходи, які організовані та запроваджені за такими двома напрямками залучення, як Виховний вплив батьків (Parenting) та Волонтерство (Volunteering), є саме тими важелями, які сприяють зниженню дисциплінарних порушень у школі. Запроваджуючи заходи, спрямовані на розширення підтримки батьками позитивної поведінки дітей вдома, а також залучення членів сімей учнів та членів громад до навчально-виховного процесу школи в якості волонтерів з метою покращення поведінки школярів у навчальному закладі, директори шкіл і педагогічні колективи сприяють активізації перетинання трьох сфер впливу: між школою, сім'єю і громадою, що має позитивний вплив на дисципліну школярів і створення безпечного сприятливого середовища для навчання. Отже, чим вищим є рівень залучення сімей та громади до навчально-виховного процесу в школі, тим менше учнів порушують дисципліну, тим менше вчителі застосовують покарання учнів.

Висновки. Отже, визначення адміністраторами шкіл та вчителями стратегій партнерства із сім'ями своїх учнів і громадами, які спрямовані на покращання поведінки учнів і дисципліни у школі та створення безпечного сприятливого для навчання та розвитку дітей середовища, відбувається на основі теорії перетинання сфер впливу (theory of overlapping spheres of influence) Джойс Дж. Епштайн. Крім того, саме партнерські заходи за двома пріоритетними напрямками залучення батьків і громад до діяльності школи, розробленими Дж. Епштайн, а саме «Виховний вплив батьків» і «Волонтерство», є найбільш ефективними важелями у зниженні

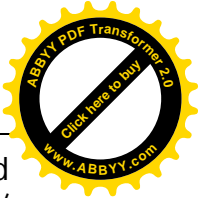
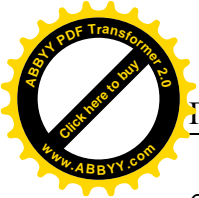

дисциплінарних порушень, скоєних учнями.

Вважаємо, що дослідження прогресивного американського досвіду впровадження партнерства школи, сім'ї та громади та його впливу на покращення поведінки учнів та дисципліни в школі в цілому не повинно стати механічним запозиченням окремих методик і заходів, а потребує глибокого та системного вивчення і застосування в загальноосвітній школі України з урахуванням національної специфіки та культурно-історичних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Brener N. D. Recent trends in violence-related behaviors among high school students in the United States [Електронний ресурс] / N. D. Brener, T. R. Simon, E. G. Krug, R. Lowry // Journal of the American Medical Association. – 1999. – Vol. 282. – P. 440–446. – Режим доступу до журн. : <http://jama.ama-assn.org/cgi/content/full/282/5/440>.
2. Clark S. District chops away at suspensions: Are schools calmer? [Електронний ресурс] / S. Clark // Catalyst for Cleveland Schools. – 2002. – December/January. – P. 4–6. – Режим доступу до журн. : <http://www.catalyst-ohio.org/news/index.php?item=414&cat=23>.
3. Dwyer K. Early warning timely response: A guide to safe schools [Електронний ресурс] / Dwyer K., Osher D., Warger C. – Washington, D. C. : U.S. Department of Education, 1998. – 41 p. – Режим доступу : <http://www.ed.gov/offices/OSERS/OSEP/earlywrn.html>.
4. Elliott D. S. The effects of neighborhood disadvantage on adolescent development [Електронний ресурс] / D. S. Elliott, W. J. Wilson, D. Huizinga, R. J. Sampson, A. Elliott, B. Rankin // Journal of Research in Crime and Delinquency. – 1996. – Vol. 33. – P. 389–426. – Режим доступу до журн. : <http://jrc.sagepub.com/content/33/4/389>.
5. Epstein J. L. School/family/community partnerships: Caring for the children we share / J. L. Epstein // Phi Delta Kappan. – 1995. – Vol. 76. – P. 701–712.
6. Gottfredson D. C. Managing adolescent behavior: A multiyear, multischool study [Електронний ресурс] / D. C. Gottfredson, G. D. Gottfredson, L. G. Hybl // American Educational Research Journal. – 1993. – Vol. 30. – P. 179–215. – Режим доступу до журн. : <http://www.jstor.org/pss/1163194>.
7. Nansel T. R. Bully behaviors among US youth: Prevalence and association with psychosocial adjustment [Електронний ресурс] / T. R. Nansel, M. Overpeck, R. S. Pilla, W. J. Ruan, B. Simons-Morton, P. Scheidt // Journal of the American Medical Association. – Retrieved May 9, 2001 – Vol. 285. – P. 2094–2100. – Режим доступу до журн. : <http://jama.ama-assn.org/issues/v285n16/rfull/joc01746.html>.
8. Sanders M. G. The role of «community» in comprehensive school, family, and community partnership programs [Електронний ресурс] / M. G. Sanders // Elementary School Journal. – 2001. – Vol. 102. – P. 19–34. – Режим доступу до журн. : http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ637785&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ637785.
9. Sanders M. G. School-family-community partnerships focused on school safety: The Baltimore example [Електронний ресурс] / M. G. Sanders // Journal of Negro Education. – 1996. – Vol. 65. – P. 369–374. – Режим доступу до журн. : http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/recordDetails.jsp?searchtype=keyword&ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ562110&ERIC.

10. Sheldon S. B. Improving Student Behavior and School Discipline with Family and Community Involvement [Електронний ресурс] / S. B. Sheldon, L. Joyce, J. L. Epstein // Education and Urban Society. – 2002. – Vol. 35, № 1 – P. 4–26. – Режим доступу до журн. : <http://eus.sagepub.com/cgi/content/abstract/35/1/4>

РЕЗЮМЕ

Н. Л. Голубкова. Партнерство школи, семьи и общины как средство улучшения поведения учащихся и дисциплины в школах США.

В статье дана характеристика основных стратегий партнерства американской школы, семьи и общины, направленных на уменьшение количества нарушений школьной дисциплины учащимися и создание безопасного благоприятного для обучения и развития детей среды в общеобразовательных учебных заведениях в контексте реформы среднего образования США.

Ключевые слова: партнерство школы, семьи и общины, совместные мероприятия, вовлечение семей и общин в деятельность школы, шесть приоритетных направлений, безопасная, благоприятная для обучения и развития детей среда, школьная дисциплина, активизация, волонтерство родителей и членов общин, улучшение поведения учащихся.

SUMMARY

N. Golubkova. School, family and community partnership as a means of improving the US high school students' behavior and school discipline.

The article is devoted to characterizing the main strategies of American school, family and community partnership in order to decrease high school pupils' discipline problems and to promote safe and favourable for learning environment in the context of the secondary education reform.

Key words: school, family and community partnership, collaboration, family and community involvement into school activity, six types of involvement, safe, focused on learning environment, school discipline, to intensify parents and community volunteerism, improvement of student behavior.

УДК 351.851.4(73)

О. І. Огієнко

Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА НОРВЕГІЇ: ГЕНЕЗА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

У статті досліджено генезу педагогічної освіти в Норвегії; обґрунтовано періодизацію її розвитку; визначено особливості та тенденції розвитку підготовки норвезького вчителя.

Ключові слова: генеза, періодизація, тенденція, розвиток, педагогічна освіта, Болонський процес.

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, зумовлюють процеси реформування системи освіти, яке, у контексті входження України до Болонського процесу, інтеграційних прагнень до єдиного європейського та світового освітнього простору, тісно пов'язано з вивченням позитивного закордонного досвіду розбудови систем освіти і,